

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Vers. 21.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

Adami Conzen in Euang. Tom. I.

verat à pe-
cato, sed co-
firmat.

mus, quam medicus, qui vlcera fœditatem preciosa
falcia obtegit. Deinde liberatim peccandilicentiam
populo suo, scelera aduocatus indulget. Nam pec-
cantes non à malis ipsis liberat, sed per omnia crimi-
num genera celeri passu procedentes, à pœnâ metu,
& veneno culpæ liberat; vt quaquam enormia fac-
ientes, non modo nō damnentur, sed ne iniusti qui-
dem efficiantur. Hoc non est à peccatis liberare, sed
priuilegia, impunitatem que peccantibus concedere.
Perinde ac si Mitio Sofie alicui nequissimo serualo,
postquam animo suo obsecutus est, impunitatem p-
mittat, & caput demulceat. Qualem Deum illi co-
lunt, qui talem liberatorem agnoscunt?

§. 3. Friuolum est, quod rudiores sectariorum hoc
loco mouere solent. Solus Christus est Saluator, non
ergo innocandi sancti: Sienim & il. liberant, frustra
Christus venit.

Christus
solus Salua-
tor non ex-
cludit Sal-
uatores ad-
ministratos.

enim hoc loco monet, Apostolos in Abdia dici Salua-
tores. Aliter tamen Christus, aliter illi, Christum prin-
ceps salutis, alii administri, & de peccato es. Ita Rom.
11. 14. 1. Cor. 9. 22. 1. Tim. 4. Iacob. 5. 20. ita & Sibran-
dus l. 1. c. 2. de Christo Seruatore, Christum esse aucto-
rem & causam efficientem, Apostolos præcones. 2. Ti-
moth. 1. 9. 1. Cor. 4. 1. 2. Cor. 5. 20. Act. 10. 24. & 9. 15.
Quod si liberare annunciator & doctor potest, multo
magis præstare id possunt illi, qui pro nobis Deum o-
rant, & exorant, ipsum Saluatorem.

VERSUS 22. 23.

*Hoc autem totum factum est, ut ad-
impleretur, quod dictum est à Do-
mino, per Prophetam dicentem.*

*23. Ecce virgo in utero habebit, &
pariet filium: & vocabunt nomen
eius Emanuel, quod est interpre-
tatum, Nobiscum Deus.*

QUESTIO I.

An verba illa angeli sint, an Euangeliste?

Angelo cre-
didit Ma-
ria.

§. 1. Verba angeli non sunt, verum Euangelistæ, qui
cum rem insolitam narrasset, oraculo Isaie c.
7. 14. comprobauit. Angelus enim ipsa reuelatione
certam virginem reddebat, adhibens talia signa veri-
tatis, qualia non possunt esse falsitatis.

Hoc tamen loco Nouatores insurgunt. Nihil sine
scriptura dicendum esse; quandoquidem scriptura Matthæus
vtratur. Atqui illi ipsi tor vident in Nouo Testamento
narrationes, sine veteris citatione; vt si exemplo vten-
turum esset, potius conficeretur raro scripturas vsur-
pandas; certe aliud conficere non possunt, quam vt
dicant aliquando eas recte adduci, crebrius omitti, &
recte, quia diuina id sit auctoritate.

Scripturis
vtratur E-
uangelista.

Mihi fortius argumentum contra eos effici videtur,
qui scripturas claras, & sine interprete planas esse ia-
ctant, quos hic locus abunde refutat.

Nota hac
obiectione o-
lim fuit.

Fateatur enim Caluinus hic Iudæos plusquam superbe
exultare, quia Christianorum, vel imperitia, vel incuria, hæc
obiectione præterita, & sepulta fuit. Falli tunc quidem mora
enim, & soluta fuit, non tamen sine labore. Immo
sane apparet loci difficultas, quo cum Matthæus con-
tra Iudæos vtratur, illi tamen e contra to abutuntur.
Quocirca dicendum est: Non modo verba illa inter
Iudæos nota fuisse, verum etiam in eorum Ecclesia in-
terpretationem de Mellæ partu è virgine vtraturam, a-
lii qui in contumaces nisi accurate, & a veris doctis di-
ligenter instituta disputatio, non erit efficaci.

Obscurus
hic locus
est.

QUESTIO II.

Quis historia, & prophetia nexus apud Isaiam?

§. 1. R. Asin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ, rex
Samariæ, in exitum domus Davidicæ conspi-
rarunt. Qua fama Achaz rex Iudæ, & populus vehe-
menter consternatus est: Deus vero ad eorum conso-
lationem Isaiam misit, qui nunciaret; bono animo ef-
fesset; non enim metuendum esse à duabus caudis ri-
tionum fumantium. Adhuc enim esse annos sexagin-
ta, & regnum Israelis ea fata manere. Quia vero Achaz
erat obstinato ad resistendum diuinis oraculis animo;
Optionem signi cuiuscunque obtulit: Petere tibi signum
à Domino Deo tuo, in profundum inferni, siue in excelsum su-
pra, Hebraice, חֲדָשׁוֹת מִמְּעֵיץ Haghama k Scheala,
profunda petitionem, אוֹת וּמוֹפֵתִים Ouhanebech
Lemaghala, vel exalta in excelsum. Quæ ad verbum re-
cte vertit Symmachus, ὁ δὲ ἰσχυρὸς τοῦ θεοῦ, ὃς ἐστὶν ὁ θεὸς
legit tamen ille חֲדָשׁוֹת addito, pro חֲדָשׁוֹת, scilicet,
Scheula, pro Scheala.

Conspira-
tionis con-
tra Ecce-
siam, etiam
peccantem
intercedit.

Obstinati
nec signis
mouentur,
nec minis.

Insignis certe Dei in regem impium beneficentia.

Postulare signum iubet siue in celo, siue deorsum, om-
nia media complexus, vt salutis fidem impio regi fa-
ceret. Achaz cum Dei bonitatem grato animo an-ple-
cti, & signum petere oporteret, perfidia sua occupa-
tus, noluit; hypocritam insuper adiunxit, v. 12. Non pe-
tam, inquit, & non tentabo Dominum: Ne hoc, vt vi-
deri volebat, in Deum pietate, & reuerentia, sed odio,
perfidiaque faciebat; Timebat enim ne si insigne ali-
quod miraculum Dominus ederet, populus P. ophetæ
crederet, atque ad Deum Patrum suorum conuer-
teretur. Totus igitur in eo erat, vt politici artibus bel-
lum, clademque auerteret; missis enim ad Theglath-
phalassar regem Assyriæ muneribus, auxilium petiuit,
dicens. Seruus tuus, & filius tuus ego sum; ascende, & sal-
uum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Israel. Fa-
ctum illud est, venit enim rex Assyriæ, cepitque Da-
mascum, & Achaz liberauit: verum mox ex patrono
in hostem versus est. 2. Par. 28. 20. adduxitque contra eum
Theglathphalassar regem Assyriorum, qui & afflixit eum, &
nullo resistente vastauit. Igitur Achaz spoliata domo Domini,
& domo regum, & principum, dedit regi Assyriorum mune-
ra, & tamen nihil ei profuit. Contempto igitur Domi-
no, lignisque repudiatis, credidit se tutum fore, si se
dederet potentiori, ideo Scriptura addit: in super &
tempore angustia sua auxit contemptum in Dominum ipse rex
Achaz, immolauit diis Damasci. Hanc illi impietatem, Hypocritæ
& pietatis simulationem Deus exprobat, v. 13. Audite Deo mole-
sto ergo domus David: Nunquid parum vobis est molestos esse ho-
minibus, quia molesti estis & Deo meo: Hebraice חֲדָשׁוֹת,
quod est laboriosa, seu arduosa molestia fatigare.
Non quod Deus fatigetur, sed vt fœditas hypocritæ os
ostendatur, vt Isai. 1. 11. facta sunt mihi molesta, laboraui
sustinens. Hinc 70. vertunt ἀποβύβας ἀγῶνας, Sym. ἀ-
γῶνας, Aq. πόλεμους. Regi igitur dupliciter impio, qui &
idola coleret, & Dei tamen aliquem timorem simula-
ret, propheta hunc in modum loquitur. Propter hoc da-
bit vobis Dominus ipse signum: Ecce virgo concipiet, & pariet
filium, & vocabitur nomen eius Emanuel.

Se sibi me-
tus, quam
Deum con-
sulturum
putabat.

Recedens à
Deo tyrannus
ni sit man-
cipium.

QUESTIO III.

*An propter Achaz hypocritam sit datum
signum?*

§. 1. C. Vm ex sola misericordia, filium suum Deus
misit in h. nemundum, nec eum villa homi-
num bona opera, nulla merita impulserunt, mirum vi-
deri solet; tam molesta, & fastidiosa simulatio, tan-
tum beneficii allembi: & dicitur propter hoc dabit, 73 pro-
pterea. Nemo tamen nō facile occurrere huic obiectio-
ni, si consideret, signum Achaz non dari in præsens,
sed